

Treball Forçós Institucionalitzat

“L'informe de drets humans de l'ONU denuncia que Corea del Nord envia a l'estranger a ciutadans seleccionats per a treballar i guanyar divises per a l'Estat, quedant-se amb fins al 90% dels seus ingressos”

Notícies ONU, 16 juliol 2024

Segons l'Organització Internacional del Treball (d'ara endavant, “OIT”), el treball forçós és aquell treball o servei exigit a un individu sota l'amenaça d'una pena qualsevol i per al qual aquest individu no s'ofereix a realitzar-ho voluntàriament. En el present article, s'analitzarà amb detall el creixent fenomen de **“treball forçós institucionalitzat”** pel qual el govern o altres autoritats oficials obliguen els ciutadans a fer un treball o servei en contra de la seva pròpia voluntat. Per a això, es consideraran les pràctiques de països com la República Popular Democràtica de Corea, la República de la Xina, l'Estat d'Eritrea i Veneçuela.

En primer lloc, i pel que respecta a la definició esmentada, la Comissió d'Experts de la OIT ha matisat que es tracta d'una definició àmplia amb l'objectiu de poder combatre i abastar el major nombre de pràctiques de treball forçós possible. En aquest sentit, a nivell internacional són diverses les normes consensuades fins al moment: el Conveni sobre el treball forçós, 1930 (núm. 29), el Conveni sobre l'abolició del treball forçós, 1957 (núm. 105), el Protocol de 2014 relatiu al

Conveni sobre el treball forçós, 1930 i la Recomanació sobre el treball forçós (mesures complementàries), 2014 (núm. 103).

Malgrat la normativa internacional, són diversos els estats que continuen cometent irregularitats en la seva aplicació. Els Convenis esmentats han estat ratificats per 178 dels 187 Estats membres de la OIT. Alguns dels estats que no han ratificat aquests convenis són l'Afganistan, la República de la Xina, els Estats Units, Corea del Sud o Brunei. A més, estats com Mònaco, Corea del Nord o Liechtenstein no formen part de la OIT pel que no computen a l'efecte de la possible ratificació dels Convenis.

TIPOLOGIES

El treball forçós institucionalitzat es caracteritza per la imposició de treballs o serveis a través de lleis, decrets o polítiques governamentals que aprofiten el mateix poder de l'estat per a controlar i explotar a la seva població. La tipologia de treball varia segons el país i el context polític, però les més comunes són les següents:

Treball en camps de detenció. Els governs autoritaris sovint internen a dissidents, minories ètniques o religioses i a altres persones que siguin vistes com una amenaça per al règim. En aquest sentit, s'obliga aquests ciutadans a fer treballs en camps de detenció sotmesos a unes dures condicions laborals. Aquest tipus de treball forçós es pot observar en determinades regions de la Xina (Xinjiang) i a Corea del Nord.

Servei militar prolongat. En alguns països, el servei militar obligatori s'estén indefinidament, convertint-se en una forma de treball forçós. A Eritrea, per exemple, els ciutadans poden ser obligats a servir en l'exèrcit o en organitzacions durant un període indefinit i sense la remuneració adequada.

Treball en projectes estatals. Els governs poden obligar els seus ciutadans a treballar en projectes d'infraestructura o de producció, com succeeix en el període de collita de cotó a Turkmenistan. Aquest tipus de treball és generalment no remunerat o mal remunerat, i es duu a terme en condicions coercitives. En aquest sentit, el govern obliga diferents empreses públiques i privades a cedir als seus treballadors de manera temporal o indefinida per a treballar en obres, serveis o infraestructures públiques.

Programes de "reeduació". En alguns règims, els anomenats programes de reeduació, establerts pel govern, tenen com a objectiu reeducar als individus "problemàtics" a través d'altres determinades modalitats de treball forçós. Aquest és el cas dels camps de reeduació en Xinjiang, la Xina.

Tal com es pot observar, el treball forçós té un impacte profund i devastador en els ciutadans. Les condicions laborals de les víctimes solen ser extremes, amb jornades de treball extenses, falta de drets laborals i escassa o nul·la compensació econòmica. Aquests treballs, a més, limiten les oportunitats de desenvolupament personal i professional dels

ciutadans i la coacció i el control estatal sobre la seva llibertat personal causen una deterioració significativa en la seva salut mental i física. Aquesta forma d'explotació, a més, també té un impacte negatiu en les comunitats i en la societat en general, mantenint cicles de pobresa, vulnerabilitat i violacions de drets humans contínues. La institucionalització del treball forçat representa una violació greu dels principis fonamentals de dignitat i llibertat, establerts en els articles 1 i 3 de la Declaració Universal dels Drets Humans, soscavant els valors bàsics de justícia i equitat en la societat.

COREA DEL NORD

La República Popular Democràtica de Corea, també coneguda com a "Corea del Nord", és un dels estats sobirans d'Àsia Oriental amb més registre de treball forçós institucionalitzat.

L'Organització de les Nacions Unides (d'ara endavant, "ONU") va denunciar al juny de 2024 el sistema profundament institucionalitzat de treball forçós de Corea del Nord. Aquesta pràctica es caracteritza per un alt "nivell de violència i tracte inhumà" com va declarar l'Alt Comissionat Volker Türk en un comunicat oficial. A més, l'organització va elaborar un informe entre 2015 i 2023 on es van analitzar 183 perfils de treballadors nord-coreans que van aconseguir escapar del país i van corroborar tals declaracions.

Aquestes acusacions no són noves. Fa deu anys, un altre informe històric publicat per l'Oficina de l'Alt Comissionat per als Drets Humans (d'ara endavant, "OHCHR") plasmava la detecció de pràctiques que atemptaven greument contra els drets humans, concretament execucions, violacions, tortures, fams deliberades i la detenció de 120.000 persones en una xarxa de camps de presoners. En aquest sentit, es pot observar com els nord-coreans són controlats i explotats a través d'un extens sistema governamental que prioritza els interessos de l'Estat sobre els

interessos del poble.

L'arrel d'aquest sistema es troba en l'educació, en la qual, des de molt primerenca edat els nens són obligats a plantar arbres o a netejar les ribes dels rius. "Des que comences a tenir ús de raó, has d'estar disponible per a servir", va apuntar un testimoni. El sistema educatiu, obligatori i gratuït fins als 11 anys d'edat es basa en el model soviètic i el govern exerceix un control totalitari sobre aquest. En aquest punt s'origina el problema, pel fet que en una població on la taxa d'alfabetització aconsegueix únicament el 10% de la ciutadania l'estat disposa de major capacitat d'influència.

A més, una vegada els alumnes han acabat l'escolarització obligatòria o el servei militar, el govern assigna a cada ciutadà nord-coreà una ocupació i estableix la seva ubicació residencial. Aquesta falta d'opció de lliure elecció laboral, la impossibilitat d'establir sindicats, l'amenaça d'empresonament per no presentar-se al treball i la falta constant de pagament de salaris han generat un entorn encara més tens. Segons la portaveu Liz Throssell, aquests treballadors són obligats a treballar en condicions intolerables, amb freqüència en sectors perillosos, sense remuneració adequada, sense llibertat per a canviar d'ocupació i sense accés a protecció o atenció mèdica. En conclusió, aquestes pràctiques mantenen a la població controlada i dominada alhora que atempten greument contra els seus drets humans.

A Corea del Nord, el treball forçat també s'empra com a mitjà de control i sanció. En 2024, dos menors de 16 anys van ser sancionats i condemnats a 12 anys de treballs forçosos per veure sèries de televisió sud-coreanes. Aquestes sentències extremes són part d'un sistema dissenyat per a mantenir el control estatal sobre la població a través de la por i la repressió. D'aquesta manera, aquests càstigs serveixen per a exemplificar a la resta

de la població sobre la seva conducta social.

Sobre la base de l'argumentat anteriorment, el Consell de Seguretat de l'ONU ha demanat a la Cort Penal Internacional (d'ara endavant, "CPI") que investigui i processi als responsables d'aquestes violacions de drets humans en resposta a les revelacions esmentades. L'ONU destaca la importància de corregir aquestes pràctiques cruels i salvaguardar els drets bàsics dels ciutadans nord-coreans.

Fotografia: En aquesta imatge oferta per Oscar Mario Beteta es mostra un jove emigrant treballant com a mà d'obra. El secretari general de Corea del Nord, Kim Jong-un, envia a més de 50.000 emigrants nord-coreans a l'estranger per a participar en obres i avenir-se amb la major part dels seus sous. En aquest sentit, s'estima que aquests emigrants són obligats a treballar fins a 20 hores al dia, amb poc menjar i només un o dos descansos al mes, a canvi d'una compensació econòmica que oscil·la entre 120 i 150 dòlars (entre 110 i 140 euros).

XINA

En la República Popular de la Xina, més concretament a la regió de Xinjiang, s'han denunciat diversos camps de “reeduació” dirigits al grup ènic *uigur*. En l'actualitat, la població xinesa es distribueix en un total de 55 grups ètnics on el 91.59% de la població (al voltant de 1.400 milions d'habitants) pertanyen al grup majoritari *han*. En aquest sentit, i després d'analitzar les altres ètnies, es determina que els *uigurs* únicament representen el 8% de la població.

Aquestes discriminacions laborals són imposades a la minoria musulmana uigur de Xinjiang, on se sotmet a aquest col·lectiu minoritari a treballs forçosos en fàbriques i camps agrícoles. La localització de Xinjiang ha estat tradicionalment un focus de tensió ètnica on conviuen totes dues ètnies esmentades.

En l'actualitat, l'ètnia *uigur* està sotmesa a una forta repressió per part del govern xinès. Els camps de reeduació són un eufemisme per a referir-se als camps d'internament on la capital de Pequín realitza pràctiques policials violentes contra la minoria *uigur*. A conseqüència d'això, la regió de Xinjiang està altament militaritzada i la població es troba sotmesa a un dels nivells de vigilància més restrictius a nivell mundial.

D'altra banda, la nova política laboral de Xinjiang, desenvolupada en el 14è Pla Quinquennal de Desenvolupament Social i Econòmic de la regió (2021-2025), aspira a consolidar el nombre d'empleats obligats a treballar i considera que “*totes les persones capaces de treballar han de fer-ho*” independentment de les seves obligacions familiars i fins i tot de les seves condicions físiques. Segons l'acadèmic alemany Adrian Zenz, entre 2016 i 2020 es van mobilitzar entre 2 i 2,5 milions d'*uigurs* amb l'objectiu d'ocupar llocs de treball en qualsevol part del territori, en contra de la seva voluntat, i amb

l'obligació de romandre en ell durant el temps necessari.

Aquesta dramàtica situació ha transcendit a l'opinió internacional, on diversos països s'han vist en l'obligació de posicionar-se a conseqüència de l'ús d'aquesta mà d'obra en les cadenes de producció de productes tèxtils consumits a Occident. En generar-se aquest benefici econòmic, el govern xinès continua exercint pressió al grup minoritari i continua promovent l'esclavitud laboral.

ESTAT D'ERITREA

L'Estat d'Eritrea, país situat al nord-est d'Àfrica, també ha registrat alts casos de treball forçós. Des de 1991, Isaias Afwarki, president de l'Estat d'Eritrea, ha anat instaurant polítiques repressives que atempten contra la llibertat individual i els drets humans dels seus ciutadans.

A través del programa de govern d'Eritrea, els ciutadans es veuen obligats a treballar tant en capacitats militars com civils, els quals inclouen treballs forçosos en la construcció i la mineria. Malgrat la durada inicial del servei obligatori de 18 mesos, en la pràctica, és indefinit, o en alguns casos es prolonga durant dècades.

A l'agost de 2023, l'investigador independent de drets humans de l'ONU, Mohamed Babiker, va poder demostrar que la política nacional d'Eritrea per la qual s'obliga els ciutadans a formar part del servei nacional indefinit, per a “promoure el desenvolupament nacional”, es tracta en realitat d'una estratègia per a sotmetre de manera indefinida a aquests ciutadans a un treball forçós amb tractes inhumans, degradants i altres condicions abusives. Les polítiques del president Afwerki han comportat un creixent flux constant de refugiats eritreus que busquen asil als països limítrofes.

A més, segons els refugiats entrevistats, per a garantir aquest requisit de servei indefinit, el

govern opta per desallotjar a les famílies de les seves llars. Això inclou treure a nens, dones embarassades i persones majors, així com tancar les seves pertinences a les seves cases i confiscar el seu bestiar, de manera que el govern aconsegueix deixar a les famílies sense llar i en estat de precarietat. Aquest tipus de tracte s'ajusta a la definició de treball forçós i esclavitud moderna, ja que a les famílies no els queda una altra opció que complir amb la política repressiva establerta.

VENEÇUELA

Pel que respecta al país de Veneçuela, els seus ciutadans són una població especialment vulnerable a l'explotació per treball forçós, d'acord amb una recerca que duu a terme l'Institut d'Alts Estudis Sindicals (d'ara endavant, "Inaesin") en conjunt amb la Universitat Catòlica Andrés Bello (d'ara endavant, "UCAB").

Segons l'estudi, la precarietat de l'ocupació, els baixos salaris i la pèrdua del poder adquisitiu col·loquen al treballador veneçolà en nivells molt inferiors a la canastra bàsica necessària per a accedir a condicions dignes de vida. Aquesta situació configura un escenari en el qual comença a parlar-se de la presència de «treball forçós o treball esclau».

El país presenta, a més, un dels majors nivells de migració del planeta en temps recents. D'acord amb les xifres d'ACNUR -l'Agència de l'ONU per als Refugiats- fins a 2019 hi havia més de 4,7 milions de persones refugiades i emigrants de Veneçuela a tot el món. La major part d'aquest èxode es va donar a partir de 2015 per raons polítiques, socials i econòmiques.

A títol d'exemple, un dels focus principals de vulneració de drets humans i treball forçós es trobi en l'actual Arc Miner de l'Orinoco (d'ara endavant, "AMO"), zona estratègica

nomenada pel govern de Nicolás Maduro en 2016, el principal interès del qual és l'extracció de recursos i reserves naturals. En 2020, l'Alta Comissionada de les Nacions Unides, Michelle Bachelet, va denunciar que els treballadors de l'Arc Miner d'Orinoco estan sotmesos a greus abusos i violència arribant a causar una mitjana de 150 morts per any.

Finalment, segons el Decret llei Núm. 6.071/08, Llei orgànica de Seguretat i Sobirania Agroalimentària, aprovada durant el govern de Nicolás Maduro, s'ordena a les empreses públiques i privades a posar a la disposició de l'Estat als seus treballadors durant 60 dies per a treballar en el desenvolupament agroalimentari del país. Aquest termini pot quedar prorrogat per altres 60 més en finalitzar la seva durada. Una vegada més aquestes polítiques són el clar exemple de restriccions imposades per l'Estat als seus ciutadans on s'atempta de manera directa a drets humans i a la llibertat d'elecció.

CONCLUSIÓ

Al llarg d'aquest article s'han analitzat diverses formes i contextos de treball forçós institucionalitzat a nivell global que són autoritzats i executats pels propis governs. La pràctica reiterada d'aquestes conductes suposa una flagrant violació de drets humans fonamentals i representa un ús deliberat del poder estatal per a controlar i oprimir a la seva població. Malgrat els diferents acords internacionals, estats com Corea del Nord o Veneçuela continuen implementant polítiques que violen la llibertat i dignitat dels seus ciutadans. Tot això planteja un desafiament important a la comunitat internacional És possible erradicar de manera definitiva aquesta pràctica? Com poden els governs, les organitzacions internacionals i la societat civil col·laborar de manera efectiva davant aquesta situació? És possible instaurar mecanismes que vinculin a tots els estats per igual independentment dels diferents convenis que els mateixos hagin ratificat? Aquestes

preguntes de difícil resposta obliguen els estats a considerar totes les eines diplomàtiques, polítiques i legals que tinguin al seu abast per a solucionar el problema.

Únicament a través de l'esforç col·lectiu es pot arribar a garantir el ple respecte als drets i llibertats fonamentals on el treball forçós estigui erradicat de manera completa.

Sara Montserrat Miret Pros

**Estudiant de Dret i Global Governance,
Economics and Legal Order, ESADE**

Referències

Treball forçós a Myanmar (Birmània), OIT, 2024

<https://webapps.ilo.org/public/spanish/standards/relm/gb/docs/gb273/myanmar6.htm>

“A Veneçuela creixen el Treball forçós i les formis d'esclavitud”, GHM Advocats, 2020

<https://www.ghm.com.ve/inaesin-en-venezuela-crecen-el-trabajo-forzoso-y-formas-de-esclavitud/>

Normes de la OIT sobre el Treball forçós, OIT, 2016

https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@declaration/documents/publication/wcms_534399.pdf

“El treball forçós i inhumà està institucionalitzat a Corea del Nord”, Notícies ONU, 2024

<https://news.un.org/es/story/2024/07/1531251>

“Dos joves sentenciats a treballs forçats”, BBC News, 2024

<https://www.bbc.com/mundo/articulos/cxe6e7knrpvo>

“L'ONU denuncia un sistema de treball forçat institucionalitzat a Corea del Nord”, France 24, 2024

<https://www.france24.com/es/minuto-a-minuto/20240716-la-onu-denuncia-un-sistema-de-trabajo-forzado-institucionalizado-en-corea-del-norte>

“El Treball forçós està institucionalitzat a Corea del Nord”, 21 Notícies, 2024

<https://21noticias.com/2024/07/17/el-trabajo-forzoso-esta-institucionalizado-en-corea-del-norte/>

“La Xina institucionalitza el treball forçós dels uigurs en Xinjiang”, El País, 2022

<https://www.roc-taiwan.org/uploads/sites/156/2022/06/China-institucionaliza-el-trabajo-forzoso-de-los-uigures-en-Xinjiang.pdf>

“Reporten que Corea del Nord exporta el seu treball forçat a altres parts del món”, Oscar Mario Beteta, 2015

<https://ombnoticias.wordpress.com/2015/10/29/reportan-que-corea-del-norte-exporta-su-trabajo-forzado-a-otras-partes-del-mundo/>

Publicat per:

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades per els seus col·laboradors.